Nő-munkások a modern társadalmakban.
(A feminismus evolutiójához.)

Jó ideje túl vagyunk már azon a hajdani idyllikus állapoton, mikor valamely állam culturális fejlettségének a – szappanfogyasztás volt az egyedüli fokmérője. Ma már egészen más és fontosabb tényezők mutatják a cultura ösvényein az útirányt a tökéletesedés felé. Nem utolsó ezek között az a lényeges kérdés sem, hogy valamely állam, az ennek kebelében élő társadalom mily mértékben képes az önerejükre utalt szegénysorsú nők tisztességes megélhetését biztosítani?

Nem érdektelen dolog e tekintetben kellő figyelmünkre méltatni azt a körülményt, hogy ez idő szerint például magában Angolországban jóval több nő-munkás keresi meg a kenyerét két kezének verejtékes munkájával, mint ahány lakosa van az óriási London városának; vagy, hogy egy másik összehasonlítással éljünk: ahány emberből állott hajdanában a XERXES szörnyűséges hadserege. Ebből a közel hatodfélmillió nő-munkásból, – HAROLD SPENDER legutóbbi kimutatása szerint – mintegy két millió házi cseléd, aztán 867.000 nő a textil-iparban, avagy gyapotgyárakban van alkalmazva, 903.000 nő a varróüzletek, 80.500 nő a kereskedelmi, csaknem 100.000 nő pedig a gazdasági vállalatok szolgálatában áll. Ezeken kívül továbbá 55.784 nő irodai munkával keresi a kenyerét, 200.000 a tanítónők száma, 44.000 nő él zenei és színészi pályán, 79.000 betegápoló és felügyelőnő; a nőorvosok pedig ide-stova 300-an vannak.

Ami azután a kérdésben *Amerikát* illeti, ott az arányok még a nő-munkások tekintetében is – amerikaiak. A nagy

Unió birodalmának egész területén élő nőknek nem kevesebb, mint 11%-a önmaga keresi meg a mindennapi kenyerét. Miként a franczia L. Chevalier a múltkor meggyőző számadatokkal mutatta ki, az Egyesült-Államokban dolgozó *öt millió* nő-munkás közül csupán két millió amerikai, a többi három millió részint az emigráns, részint az utóbbi évtized alatt bevándorolt családok leányaiból kerül ki. Feltűnően nagy odaát a gyorsírónők száma, amely kerekszámban százezerre megy, míg ezzel szemben a divatüzletekben alkalmazott u. n. »masamód«-leányok száma nem tesz ki többet 80.000-nél. A házi szolgálatból élő asszonyok és leányok száma alig éri el a 6%-ot. Ami meg azután a különböző fajok szerinti megoszlást illeti Amerikában: a mezei munkálatok és a mosónői teendők terén a néger nők viszik a vezető szerepet. A női divattermékek különféle ágaiban, legfőképpen pedig a kalapkészítés mesterségében természetesen a bevándorolt franczia nőké a tér, míg a német nők főként az irodai teendők végzésében árulnak el nagy hivatottságot s túlnyomó részt itt is nyernek alkalmazást.

Már *Francziaország* nő-munkásainak túlnyomó része – mintegy 77% – a házi szolgálatok legváltozatosabb ágazataiban találja meg kereseti forrásait. L. de Contenson ide vonatkozó feljegyzései szerint – az 1901. évi népszámlálás adatait véve alapul – 927.705 nő van alkalmazva gyárakban és a sokféle ipari műhelyekben. Nem sokkal kevesebb nő – 906.512 – él a legkülönfélébb házi ipari tárgyak készítéséből, míg ugyanezen a téren mindössze csak 679.568 férfi foglalatoskodik. A házi szolgálatban álló nők említett 77%-án kívül a földmívelés terén a nőmunkások összes számának 28%-a, a kereskedelem terén pedig 35%-a keresi meg a betevő falatját. Azok a foglalkozási ágak, melyekben a nőmunkások száma jóval felülhaladja a férfiakét, Francziaországban a textil-ipar és a szabászati vállalatok. Az előbbinél – ugyancsak az 1901. évi hiteles adatok szerint – nem kevesebb, mint 331,000, az utóbbinál pedig 381.000 volt a nőmunkások összes létszáma.

Hogy a közelgő »sárga veszedelemről is megemlékezzünk néhány szóval, *Japánban* – mint azt az idevonatkozó legutóbbi adatok hitelesen kimutatják – az összes gyári munkásoknak három-ötödrésze nő, a textil-ipari készítményeknél pedig csaknem valamennyi kézi munka az e téren alkalmazott japáni nő-munkások kezei alól kerül ki.

Zsoldos Benő.